

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

שם השיעור (מס' 149) - המשמעות של 'צלם אלוקים' בסיפור הבריאה והשלכותיו על דיני המשכן

שם המרצה - מנחם ליבטאג -mleibtag@gmail.com

א. רמב"ם מורה נבוכים חלק א' פרק א'

כבר חשבו בני אדם, כי צלם בלשון העברי יורה על תמונת הדבר ותוארו, והביא זה אל הגשמה גמורה, לאמרו: נעשה אדם בצלמנו כדמותנו... כי הצורה המפורסמת אצל ההמון, אשר היא תמונת הדבר ותארו, שמה המיוחד בה בלשון עברי "תאר"... וזוהו שם שלא יפול על הש"י יתברך כלל חלילה וחס.

אמנם צלם הוא נופל על הצורה הטבעית, ר"ל על העניין אשר בו נתעצם הדבר והיה מה שהוא, והוא אמתו, מאשר הוא הנמצא ההוא אשר העניין ההוא באדם, הוא אשר בעבורו תהיה ההשגה האנושית.

ומפני ההשגה הזאת השכלית, נאמר בו: בצלם אלהים ברא אתו... וכאשר ייוחד האדם בעניין שהוא זר בו מאד, מה שאין כן בדבר מן הנמצאות מתחת גלגל הירח, והוא ההשגה השכלית...

ב. המהר"ל – תפארת ישראל - פרק א':

ומעתה האדם אשר הוא נבדל מכל שאר בעלי חיים מצד הנפש, שאין נפשו נפש בהמית רק נפשו נפש שכלית, לא כמו שאר בעלי חיים הטבעיים שאין נפשם רק טבעית, מחויב שיהיה לו פעולות מתייחסות אל נפשו השכלית האלוהית.... ומפני שתמצא האדם משתתף עם שאר בעלי חיים הטבעיים בהרבה פעולות, ודבר זה בוודאי מצד הנפש החיוני אשר באדם, אשר בו משתתף עם שאר בעלי חיים הטבעיים, אבל אי אפשר שלא יהיו לו פעולות גם כן מתייחסים אל נפשו השכלית-אלוהית, כי לא יגרע כוחו. כי מה שהאדם הוא בנאי ונגר ועושה מלאכת האפייה והבישול וכיוצא בזה מתיקון הבגדים, שוודאי אף כי דברים אלו צריכים לו נפש השכלית,...

$$\sum(\text{man}) - \sum(\text{animal}) = \text{צלם אלוקים}$$

ג. מסכת שבת פ"ז מ"ב - אבות מלאכות - ארבעים חסר אחת :

סידורא דפת –

הזרע. והחורש. והקוצר. והמעמר הדש והזורה הבורר הטוחן.
 והמרקד. והלש. והאופה.

ביגוד

הגוזז את הצמר. המלבנו. והמנפצו והצובעו. והטווה המסך
 והעושה שני בתי נירין והאורג שני חוטין והפוצע שני חוטין הקושר.
 והמתיר והתופר שתי תפירות. הקורע על מנת לתפר שתי תפירות.

כתיבה

הצד צבי השוחטו. והמפשיטו המולחו והמעבד את עורו המשרטטו. והמוחקו
 והמחתכו הכותב שתי אותיות. והמוחק על מנת לכתב שתי אותיות.

תעשייה/בנין

הבונה. והסותר. המכבה והמבעיר. המכה בפטיש

[מסחר ?]

המוציא מרשות לרשות.